
УТВЪРЖДАВАМ!

.....

Областен управител на област Кърджали

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ
НА ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ
ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И
УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ
(2021-2030)**

м. май 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	стр. 3
II. ВИЗИЯ.....	стр. 5
III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	стр. 5
IV. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ, ХОРИЗОНТАЛНИ И СЕКТОРНИ ЦЕЛИ	стр. 5
V. ПРИОРИТЕТИ:	стр. 6
1. Образование и обучение.....	стр. 6
2. Здравеопазване и социални дейности	стр. 9
3. Жилищни условия.....	стр. 16
4. Заетост.....	стр. 18
5. Върховенство на закона и недискриминация.....	стр. 21
6. Култура и медии.....	стр. 23
VI. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА.....	стр. 25
VII. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНИЕТО.....	стр. 26
VIII. ОВЛАСТЯВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА РОМСКАТА ЖЕНА.....	стр. 27
IX. ПРИЛОЖЕНИЕ: ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ (2021-2030)	стр. 28

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Областна стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), наричана по-нататък Стратегията, е рамков документ, който задава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите. Стратегията отчита научените уроци и надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Областна стратегия за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи в област Кърджали (2012-2020).

Задълбочаването на бедността и социалното изключване са основание за засилване на мерките за преодоляване на предизвикателствата, пред които все още са изправени редица граждани в уязвимо положение, включително и тези от ромската общност.

Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи. В настоящия документ терминът „роми“ включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. В област Кърджали тенденция е част от хората, които населението възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци или други. Не всички роми са обект на социално изключване, но могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права.

Областната стратегия се вписва в контекста на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), приета от Министерския съвет на 05.05.2022 г., и е в съответствие с националните и европейските приоритети в сферата на приобщаването на маргинализираните етнически групи.

Анализът на факторите и мерките за периода на изпълнение Областна стратегия за интегриране на ромите и на лицата в неравностойно положение от другите етнически групи в област Кърджали (2012-2020). г. показва, че все още не е сложен край на изключването на ромите.

Пандемията от COVID-19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показва спешната нужда от по-ефективен и всеобхватен отговор на областно ниво. Нужно е сътрудничество с всички заинтересовани страни за справяне с предизвикателства пред ромите, за които има риск положението им да се влоши от въздействието на пандемията от COVID-19.

Стратегията съдържа визия, цели и приоритети за утвърждаване на интегриран подход при провеждане на политиките за приобщаване и участие на ромите.

Основен принцип при разработването на Стратегията е партньорството и консултациите с всички заинтересовани страни. Участието им във всеки етап от процеса на подготовка на документа е в стремеж за отразяване на реалните нужди и значими проблеми на общността, имащи пряко отношение към социално-икономическото развитие на областта.

Областна стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), е създадена въз основа на Заповед № РД-09-126/15.06.2021 г. на областния управител на област Кърджали в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Кърджали – областна администрация, общински администрации, институции от държавния и гражданския сектор. В изготвянето на Стратегията са включени и представители на местната общност.

Стратегията е утвърдена от областния управител след съгласуване с Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.

Настоящият документ се приема за период до 2030 г. включително.

Областна стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), се осъществява чрез краткосрочни общински планове за действие (ОПД), първият от които е за периода до 2023 г. Плановите за действие са разработени като отворени документи, които ще се актуализират на база периодични анализи.

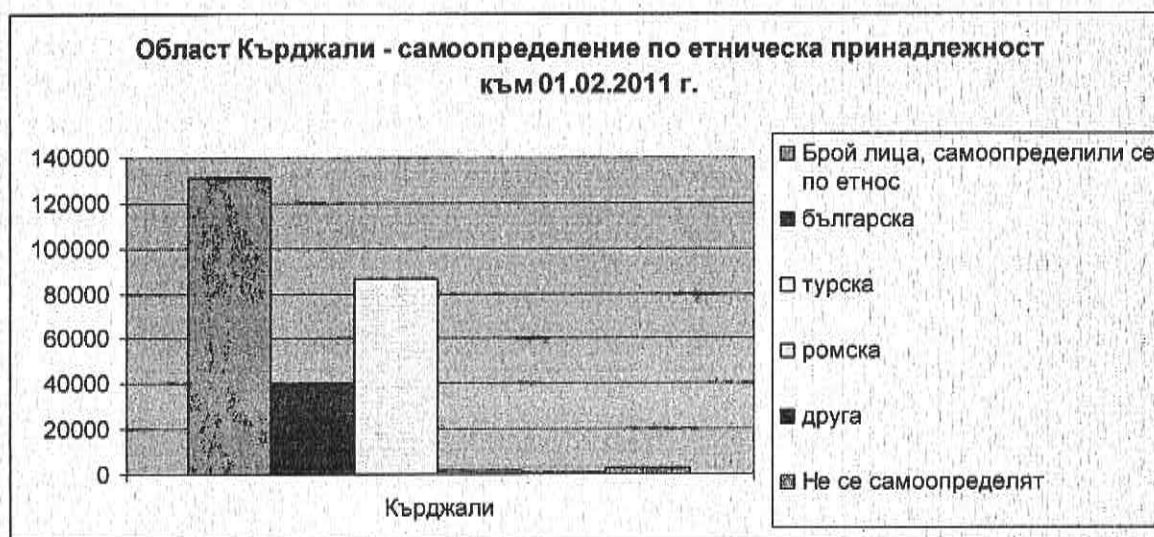
След 2030 година Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена в зависимост от постигнатите резултати, съществуващите политически, социални и икономически реалности и нови предизвикателства.

Анализ на ситуацията в област Кърджали, базиран на данни от Преброяването на населението и жилищния фонд 2011 г.

По данни от Преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г. като роми в област Кърджали са се самоопределили **1296** души или 1.0% от доброволно декларираните етническата си принадлежност. Ромският етнос е трети по численост в областта. Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в община Кърджали. В общините Ардино и Черноочене няма самоопределили се като роми лица. Лицата от ромската етническа група в област Кърджали са разпределени по общини, както следва:

Област Община	Ромска етническа група
КЪРДЖАЛИ	1296
АРДИНО	—
ДЖЕБЕЛ	3
КИРКОВО	39
КРУМОВГРАД	36
КЪРДЖАЛИ	1013
МОМЧИЛГРАД	205
ЧЕРНООЧЕНЕ	—

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

По данни на НСИ от Преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г. за област Кърджали

Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като роми, да се самоопределят като българи, турци или други. Това произтича от правото, което законодателят дава на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава. Лицата от ромска етническа група в област Кърджали са разпределени неравномерно на територията на областта. Най-голям брой тази група има в общините Кърджали (1013) и Момчилград (205). Във всички общини на територията на областта има социално уязвими групи, които се намират в сходна ситуация с ромите. Повечето носят български или смесени българо-турски имена.

Възрастовата структура на ромите в област Кърджали сочи, че в диапазона над 70 години те са едва 12. Най-много са преброените в диапазона 0-9 г. – 309 лица.

Разпределението на самоопределилите се като роми лица по населени места, в които личи известна компактност, е както следва:

Община Кърджали – 517 в гр. Кърджали, 236 в с. Перперек, 76 в с. Островица и пр. Мнозинството от населението в кв. „Боровец“ Кърджали е особена категория. То се определя като турско-говорещи мюсюлмани, наричащи се „милет“.

Община Момчилград – 102 в с. Багрянка, 71 в с. Груево и пр.

Оценка на бедността

През 2019 г. линията на бедност общо за страната е 413.04 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 586.2 хил. лица, или 22.6% от населението на страната. През 2019 г. линията на бедност за област Кърджали е 340.75 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 24.2% от населението на областта.

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност нараства с 29.2%, а относителният дял на бедното население – със 7.3 процентни пункта.

II. ВИЗИЯ

Постигане на равенство, приобщаване и участие на уязвими етнически групи и общности като ромите във всички обществени сфери за успешно и устойчиво развитие на българското общество в област Кърджали.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите в област Кърджали чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация.

IV. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ, ХОРИЗОНТАЛНИ И СЕКТОРНИ ЦЕЛИ

Мерките, свързани с прилагането на общи и секторни политики, се основават на предварително идентифициране на нуждите на местно и регионално ниво, изготвено от институциите от всички равнища в партньорство с местните ромски общности, неправителствени организации и други заинтересовани страни, отговорни за тези политики.

Водещи принципи:

-
- превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
 - партньорство – поставяне на общи цели, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;
 - недопускане на дискриминация – пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;

Хоризонтални цели:

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от политиките за повишаване благосъстоянието на обществото в област Кърджали. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се хоризонталните цели – равенство, приобщаване и участие:

1. Ефективно равенство: борба за предотвратяване на прояви на антиромски нагласи и дискриминация срещу ромите като цяло;
2. Социално-икономическо приобщаване: намаляване на бедността и социалното изключване и премахване на социално-икономическите различия между ромите и останалата част от българското общество;
3. Значително участие: насърчаване на участието чрез овластяване, сътрудничество и доверие.

Секторните цели са по отношение на образованието, заетостта, здравеопазването и жилищните условия:

- повишаване на ефективния достъп до качествено приобщаващо образование;
- повишаване на ефективния достъп до качествена и устойчива заетост;
- подобряване на здравния статус на ромите и увеличаване на ефективния достъп до качествени здравни и социални услуги;
- подобряване на жилищните условия.

V. ПРИОРИТЕТИ

1. ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Регионално управление на образованието Кърджали (РУО) изпълнява държавната политика за равнопоставена интеграцията на ромите в българското общество чрез два глобални процеса: приобщаващото образование и образователната интеграция като основополагащи компоненти за ефективното социално включване на българските граждани от ромски произход. Това е гарантирано чрез Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), Наредбата за приобщаващо образование и Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ (2019-2021 г.). Приоритетно се прилага диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, не владеене на български език, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование.

Със Заповед № РД-09-186/03.09.2018 г. на областния управител е създаден Областен координационен център във връзка с изпълнение на ПМС №100/08.06.2018 г., който осъществява координация между ангажираните институции на областно ниво по функционирането на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и изпълнението на отделните дейности. Благодарение на съвместната работа на институциите във връзка с изпълнение на дейности МПС № 100/08.06.2018 г, по данни на Информационната система за реализация на механизма (ISPM), отпадналите от училище ученици за учебната 2020/2021 година са сведени до минимум – 10 ученици. За предходната за област Кърджали броят на отпадналите е

122. В ситуацията с КОВИД по време на обучението в електронна среда, правилата за отчитане на присъствието бяха малко променени, особено за децата от уязвими групи. На тях не се пишеха отсъствия, понеже нямаха устройства и тяхното обучение се извършваше чрез раздаване на материали и т.н. Изготвени са програми за превенция за ранното отпадане на деца и ученици от образователната система с цел по-пълно обхващане и реинтегриране на деца и ученици в задължителна училищна възраст в училищата и детските градини от област Кърджали. Набелязват се конкретни мерки за работа за децата и учениците, за които е установено, че са в страната на съответния адрес и по различни причини не посещават училище или при данни за допуснали голям брой неизвинени отсъствия. Чрез ИСРМ за допускане на голям брой неизвинени отсъствия дирекциите социално подпомагане налагат санкции спиране на детските добавки на родителите на посочените ученици. За някои от тях има предложение към кмета на общината за налагане на административно наказание на родителите по чл.347, ал.2 от ЗПУО. Продължава работата на създадения от РУО Кърджали Механизъм за включване на семейството като неразделна част от възпитателно-образователния процес за формиране на общочовешки ценности и добродетели.

РУО Кърджали съдейства за популяризиране на дейности на НПО, които работят в сферата на интеграцията. Сътрудничеството с Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе", водеща ромска организация за равноправно интегриране на ромите в българското общество, подпомага включването на училища в проекти, даващи шанс на деца и ученици от етническите малцинства да популяризират своя етнос и култура. ОУ "П. К. Яворов" Кърджали участва в много инициативи, организирани от Центъра.

Училища в областта работиха по проекти, финансирани от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., съфинансирани от ЕС чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, с конкретен бенефициент – Министерството на образованието. Например, в Професионална гимназия по облекло и дизайн „Евридика“ Кърджали работи по проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, чиято основна цел е да се осигурят условия за ефективност на образованието в условията на кризи, да се противодейства на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние.

Към РУО Кърджали е сформирани Регионален екип за превенция на агресията сред учениците от област Кърджали. Изготвени са планове за работа на училищните координационни съвети за справяне с насилието сред учениците.

На някои общински училища и детски градини в областта се предоставят допълнителни средства от Държавния бюджет за работа с деца и ученици от уязвими групи. Допълнителните средства се разходват за трудови възнаграждения за служители, включени в екипите за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици, образователен медиатор или помощник на учителя, за заплащане на допълнителни учебни часове по български език в училищата и на допълнителни модули за деца, които не владеят български език.

През 2019/2020 учебна година по проект АПСПО и „Подкрепа за успех“ са назначени медиатори и помощник на учителя, които подпомагат взаимодействието с родителите.

Използвана е помощта на медиатори и общностни лидери в кварталите и населените места с концентрирано ромско население – в ПГОД „Евридика“ гр. Кърджали, ОУ „П.К. Яворов“ Кърджали, ОУ „Христо Ботев, с. Гулийка, общ. Крумовград и др.

Община Кърджали работи със Сдружение „Инициатива за развитие Кърджали решава“, Национална мрежа за децата и Младежки център КРЪГ – Арт движение КРЪГ.

ОУ „П. К. Яворов“ гр. Кърджали работи по проект „Всеки ученик ще бъде отличник“ на ЦМДТ „Амалипе“ по приоритетна цел „Сътрудничество с институции и НПО, работещи по проблемите на децата от етническите малцинства.

За тази учебна година няма създадена програма за ограмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни. ОУ „П. К. Яворов“ също работи по проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“. Получени са достатъчно преносими компютри и е осъществено обучение

на ученици и родители по проекта.

На територията на областта има стартирали проекти по ОПНОИР за обучение на учители за работа в мултикултурна среда, напр. ОУ „П. К. Яворов“ Кърджали и СУ „П. Р. Славейков“ Кърджали са включени в такъв проект. Заради КОВИД дейностите се забавиха, но обученията предстоят.

Няма данни за сегрегирани училища на територията на област Кърджали.

Относно превенция на отпадане от училище всяка образователна институция предоставена програма в превенция на ранно напускане на училище.

Проблем е голямото движение на учениците вътре и извън страната, поради ниския социален статус и търсенето на добре заплатена работа от страна на родителите.

Ситуацията с разпространението на COVID-19 изправя образователната система пред сериозно предизвикателство – да се модернизира по такъв начин, че да не задълбочи дистанцията в образованието, вкл. повишаване нивото на цифровите умения и въвеждането на цифровите технологии като ключов елемент на модерното училище. Във връзка това в образователната система е въведено обучение в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

РУО е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование и обучение“.

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, и за утвърждаване на интеркултурното образование.

Общи цели:

1. Повишаването на броя на обхванатите деца и ученици в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище.

2. Изготвяне и прилагане на образователни инструментариуми и методики, чиито майчин език не е български.

3. Обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст и в предучилищното образование за развиване на познавателни и социално-емоционални умения с цел последващо образователно приобщаване.

4. Създаване на подкрепяща и насърчаваща среда за приобщаване и образователна интеграция.

5. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции.

6. Подкрепа за роми и за други лица от социално уязвими групи за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование.

7. Съхраняване на културната идентичност и засилване на гражданското съзнание на деца и ученици от ромската общност, за да развият чувство за принадлежност към българското и европейско общество, разширявайки познанията в сферата на културата, традиции и пр. в определени учебни предмети и проектни дейности.

8. Повишаване и надграждане на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал за работа в мултиетническа среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи чрез обучения, съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти.

9. Мотивация за участие във форми на учене през целия живот.

Необходимо условие за осъществяването на тези цели е и активното сътрудничество между детските градини и училищата с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности. В изпълнение на този приоритет ще се

реализират и дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение, с фокус върху ромите, посредством предоставянето на образователна и социална подкрепа.

Нужна е целенасочена подкрепа за населението в училищна възраст в селските райони като условие за постигането на баланс в образованието. Затова от съществено значение са инвестициите в образователна инфраструктура в селските райони.

Мерките за постигане на целите са заложи в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: Регионално управление на образованието, общини.

Партньори: образователни институции, образователни медиатори, НПО.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС и други донорски програми.

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

По данни на Регионална дирекция за социално подпомагане Кърджали (РДСП) през 2019 г. в област Кърджали:

* по реда на Закона за социално подпомагане са отпуснати социални помощи, както следва: месечни помощи по реда на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане са отпуснати общо **386** месечни социални помощи на лица и семейства без доходи или с ниски доходи, като подпомаганите лица в трудоспособна възраст са **376**, а лицата в над трудоспособна възраст са **103**.

Дирекция „Социално подпомагане“	Отпуснати месечни социални помощи
община Ардино	110
община Джебел	30
община Кирково	83
община Крумовград	58
община Кърджали	45
община Черноочене	31
община Момчилград	29
Общо за областта	386

* с еднократни помощи са подпомогнати **135** лица и семейства;

* целеви помощи за отопление са получили **8 223** лица и семейства от област Кърджали. Във връзка с изменението на Наредба №РД-07-5 от 16.05.2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление, с което е увеличен достъпа до този вид помощ, има значително увеличение на отпуснатите помощи, в сравнение с предходната година;

* по реда на Закона за семейни помощи за деца по всички основания са подпомогнати **13 907** семейства за **19 439** деца от област Кърджали;

* по реда на Закона за хората с увреждания в област Кърджали с месечна финансова подкрепа и целеви помощи са подпомогнати общо **16206** лица с увреждания;

* по реда на Закона за хората с увреждания на **6839** лица е изготвена индивидуална оценка. На **687** са издадени направления за включване в механизма за лична помощ;

* по Национална програма “Асистенти на хора с увреждания” са работили общо **38** лица и като помощник възпитатели **4** лица;

* в дирекциите „Социално подпомагане“ в област Кърджали са подадени **387** заявления от граждани

за ползване на социални услуги от деца и възрастни лица. Изготвени са **432** социални доклади и оценки на потребностите. Издадени са **396** заповеди и направления за ползване на социални услуги;
 * по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, съфинансирана от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2014-2020 г. дирекциите „Социално подпомагане“ изготвят списъците на нуждаещите се лица, които се проверяват, обобщават от Регионална дирекция за социално подпомагане Кърджали и се предоставят на Партньорските организации БЧК и Общини. Подкрепата по Оперативната програма се реализира чрез предоставяне на:

- индивидуални пакети хранителни продукти;
- осигуряване на топъл обяд.

Част от извършените административни услуги през **2020г.** в област Кърджали по данни на РДСП:

* за административна услуга „Отпускане на еднократна помощ по реда на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане“ са извършени **562** административни услуги;

* за административна услуга „Отпускане на целева помощ за отопление по реда на Наредба № РД-07/5 от 16.05.2008 г. на Министъра на труда и социалната политика“ са извършени **12 321** административни услуги;

* за административна услуга „Изготвяне на индивидуална оценка на потребностите на хора с увреждания“ са извършени **7 646** административни услуги;

* за административна услуга „Отпускане на месечна социална помощ по реда на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане“ са извършени **436** административни услуги;

* за административна услуга „Заплащане диагностика и лечение на здравно неосигурени лица, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес“ са извършени **57** административни услуги;

* за административна услуга „Отпускане на месечна целева помощ при обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка“ са извършени **1346** административни услуги;

* за административна услуга „Издаване на заповед за настаняване на деца в специализирани институции и социални услуги от резидентен тип“ са извършени **35** административни услуги;

* за административна услуга „Отпускане на месечна помощ за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средно образование, но не по-късно от 20-годишна възраст“ са извършени **265** административни услуги.

Брой бременни под 18 години и малолетни бременни, разпределени по общини за периода 2018-2020 г. .

Бременни под 18 години	2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Ардино	0	0	0	0	0	0
Община Джебел	0	0	0	0	0	0
Община Кирково	0	0	3	0	0	0
Община Крумовград	8	0	9	0	9	0
Община Кърджали	18	5	20	6	19	4
Община Черноочене	0	0	0	0	0	0
Община Момчилград	2	1	3	2	3	2
Област Кърджали	28	6	34	8	26	6

В това число малолетни	2018 г.	2019 г.	2020 г.
------------------------	---------	---------	---------

бременни	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Ардино	0	0	0	0	0	0
Община Джебел	0	0	0	0	0	0
Община Кирково	0	0	0	0	0	0
Община Крумовград	0	0	0	0	0	0
Община Кърджали	5	1	4	2	5	0
Община Черноочене	0	0	0	0	0	0
Община Момчилград	0	0	1	0	0	0
Област Кърджали	5	1	5	2	5	0

Раждания на майки под 18 г. възраст	2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Ардино	0	0	0	0	0	0
Община Джебел	0	0	0	0	0	0
Община Кирково	1	0	3	0	0	0
Община Крумовград	2	0	9	0	9	0
Община Кърджали	16	4	19	6	19	4
Община Черноочене	0	0	0	0	0	0
Община Момчилград	2	1	4	2	3	2
Област Кърджали	21	5	35	8	31	6

Изоставени новородени в родилен дом	2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми	Общо	в т.ч. роми
Община Ардино	0	0	0	0	0	0
Община Джебел	0	0	0	0	0	0
Община Кирково	0	0	0	0	0	0
Община Крумовград	0	0	1	0	1	0
Община Кърджали	5	1	6	2	4	1
Община Черноочене	0	0	0	0	0	0
Община Момчилград	1	0	1	0	0	0
Област Кърджали	6	1	8	2	5	1

По данни на РЗИ Кърджали

В област Кърджали има назначени трима здравни медиатори, които работят с рискови групи. Двама от тях са в община Кърджали – в кв. Боровец, гр. Кърджали и в с. Перперек и един – в община Крумовград. Здравните медиатори се включват във връзка с дейности на РЗИ по различни национални програми. Провеждат се скрининг с измерване нивото на кръвна захар сред жителите на кв. Боровец, гр. Кърджали по Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести; здравно-образователни дейности в учебни заведения, посещавани от деца от уязвими групи; обучения за вредата от тютюнопушенето и алкохола, за опасността от случайните полови контакти, спазване на хигиенни навици и здравословен начин на живот и много други.

Общинският съвет по наркотични вещества Кърджали организира редица атрактивни прояви сред младите хора с цел превенция и предпазване от наркотици и упойващи вещества.

Пример за интегрирани действия е дейността на Областния координационен механизъм по деинституализация, които на свои заседания се стреми към своевременно решаване на проблемите на лицата от уязвимите групи с конкретни поети ангажменти от страна на представители на

различни институции – РДСП Кърджали, ОД на МВР Кърджали, ОС на БЧК, общини и др.

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ

Общини	Вид специализирана институция/социална услуга в общността	Целева група	Капацитет	Заети
Джебел Кирково Крумовград Кърджали Черноочене Момчилград	Асистентска подкрепа	лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване деца и пълнолетни лица с трайни увреждания	516	536
Ардино Джебел Крумовград Момчилград	Център за обществена подкрепа	деца в риск и семействата им	135	180
Ардино Кърджали	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	пълнолетни лица с увреждания	50	53
Крумовград Кърджали	Дом за стари хора	лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, вкл. и за лицата с ЕР на ТЕЛК	80	53
Кърджали Черноочене	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	пълнолетни лица с умствена изостаналост	24	23
Крумовград Кърджали Момчилград	Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания	деца без увреждания	68	36
Кирково Кърджали Момчилград	Дневен център за деца и младежи с увреждания	деца с трайни увреждания	64	71
Кърджали	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	деца и младежи с множествени увреждания	28	26
Кърджали Момчилград	Център за социална рехабилитация и интеграция за лица	пълнолетни лица с увреждания	50	44
Ардино	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	пълнолетни лица с увреждания	10	19

БРОЙ, ВИД И КАПАЦИТЕТ НА ДРУГИ СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, ФУНКЦИОНИРАЩИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КЪРДЖАЛИ

№	Услуга	Целева група	Капацитет	Описание на услугата
1.	Приемна грижа	Деца, настанени в специализирани институции, в риск от изоставяне, с увреждания; деца, жертви на насилие или трафик; деца, които са непридружени бежанци	30 приемни семейства	„Приемна грижа“ е отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в семейство на роднини или близки или в приемно семейство.
2.	Център за социална рехабилитация и интеграция за лица със зрителни проблеми „Недялка Камбутова“	Лица със зрителни проблеми	20	Социална услуга за почасова подкрепа на пълнолетни лица със зрителни проблеми, свързана с извършване на рехабилитация, социални и психологически консултации, съдействие за професионално ориентиране и реализация, възстановяване на умения за водене на самостоятелен живот, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване на лица със зрителни проблеми.
3.	Механизъм лична помощ	1.Човек с трайно увреждане с установени вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност с определена чужда помощ; 2. Дете с 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност без определена чужда помощ.	Издадено направление от ДСП	Лична помощ е механизъм за подкрепа на хора с увреждания за упражняване на правата им, за пълноценно участие в обществото, за извършване на дейности, отговарящи на индивидуалните им потребности от личен, домашен или социален характер и за преодоляване на бариерите на функционалните им ограничения. Механизмът гарантира възможност на хората с увреждания да изберат от кого, кога, къде и по какъв начин да се осъществят дейностите. Предоставянето на лична помощ се основава на принципите, предвидени в Закона за хората с увреждания, ефективност и ефикасност на предоставянето на помощта и зачитане на личното пространство, достойнството, самостоятелността и независимостта на хората с увреждания.
4.	Детска млечна кухня към Домашен социален патронаж	1 Деца от 6 м. до 3 години	180 деца от 6 месеца до 3 години;	В Детска млечна кухня се приготвя храна за деца от 6 месечна до 3 годишна възраст.

5.	Обществена трапезария – топъл обяд към ДСП	Лица и семейства	100	Социална услуга за предоставяне на безплатен обяд за задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами
6.	Топъл обяд	Лица и семейства	2 700	Социална услуга за предоставяне на безплатен обяд за задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами.
7.	Хоспис „Червен кръст”	Лица нуждаещи се от непрекъсната грижа	22	Медико-социална услуга за неподвижни хора, нуждаещи се от непрекъсната грижа
8.	Хоспис „Добролюбие”	Лица нуждаещи се от непрекъсната грижа	40	Медико-социална услуга за неподвижни хора, нуждаещи се от непрекъсната грижа
9.	"Хоспис Рай" ЕООД	Лица нуждаещи се от грижа		Мобилна медико-социална услуга по домовете за хора, нуждаещи се от грижа, рехабилитация и манипулации
10.	Консултативен център за жени, жертва на насилие	Лица в риск		Консултиране и подкрепа на жени, жертва на насилие

Някои социални услуги, които се предоставят по проекти на територията на община Кърджали: Център за обществена подкрепа, Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства, Наблюдавано жилище, Изграждане на социални жилища, Кризисен център, Преходно жилище, Център за временно настаняване, Приют, Защитени жилища за лица с психически разстройства и лица с физически увреждания и др.

През центровете за обществена подкрепа (ЦОП) преминават деца и младежи от ромски произход, насочени от отделите „Закрила на детето“. Проектите, свързани с патронажната грижа, са за възрастни хора и лица с увреждания с цел осигуряване на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги в техните домове. Подпомагат се самотно живеещи лица с невъзможност да се грижат за себе си, както и хора с увреждания.

Във връзка с безпрецедентните предизвикателства, свързани с пандемичен взрив на заболяването от вируса COVID-19, се налага мобилизиране на допълнителни ресурси за превенция и осигуряване достъпа до услуги на уязвими лица, които в най-голяма степен са застрашени от COVID-19, както и за лица в карантинен период. Услугите за лицата по домовете включват доставки на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост, заплащане на битови сметки, заявяване и получаване на неотложни административни услуги.

Във връзка с Решение № 159 от 08.03. 2020 г. на МС за обявяване на извънредна епидемична обстановка, свързана с разпространение на COVID-19, на територията на област Кърджали са предприети всички необходими противоепидемични мерки. До 02.06.2021 г. общо диагностицираните лица с коронавирус са 4 544, излекуваните са 4 161, а починалите с COVID-19 са 261. Работи се по Националния план за ваксиниране срещу COVID-19 в Р България.

В област Кърджали освен ОПЛ има разкрити шест временни имунизационни кабинети за провеждане на ваксинация срещу COVID-19. До 02.06.2021 г. в област Кърджали са ваксинирани 27 009 лица, от тях 11 111 са със завършен ваксинационен цикъл.

Въпреки срещите с медиаторите и някои ромски лидери, ваксинационният процес в кв. Боровец, Кърджали върви много трудно. Медиаторите не могат да се справят със ситуацията. Процентът на ваксинираните е почти нулев, ваксинират се само тези, които пътуват в чужбина. По принцип малцинствените групи в ромските махали се отнасят негативно към всякакъв род ваксини и медицински интервенции, мислейки, че те ще попречат на репродуктивността.

По данни на Националния статистически институт умиранията на деца до 1 година в област Кърджали през 2019 г. и 2020 г. са, както следва:

Умирания на деца на възраст до 1 година в област Кърджали по местоживеене и пол през 2019 г. и 2020 г.

Област Кърджали Година	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	момчета	момичета	всичко	момчета	момичета	всичко	момчета	момичета
2019	10	5	5	2	1	1	8	4	4
2020	7	5	2	2	2	-	5	3	2

Коефициент за детска смъртност

Показва броя на умрелите деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени деца. Изчислява се в промили като отношение на умрелите деца на възраст под 1 година към броя на живородените деца. По данни на Националния статистически институт коефициентите на детска смъртност в област Кърджали през 2019 г. и 2020 г. са, както следва:

Коефициент на детска смъртност в област Кърджали по местоживеене и пол през 2019 г. и 2020 г.

Област Кърджали Година	Общо			В градовете			В селата		
	Детска смъртност			Детска смъртност			Детска смъртност		
	(на 1 000 живородени)			(на 1 000 живородени)			(на 1 000 живородени)		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
2019	7,1	7,0	7,3	3,3	3,2	3,3	10,0	9,7	10,4
2020	6,0	7,9	3,7	3,7	7,1	0,0	7,9	8,5	7,1

По данни на Националния статистически институт

Все още в много от селата на територията на областта липсват лекарски практики. Оказването на първа помощ е затруднено, поради отдалечеността и разпокъсаността на населените места, което води до допълнително усложняване на здравословните проблеми на рисковите групи – самотни възрастни, многодетни и социално слаби семейства, хора с увреждания. Основните фактори за лош здравен статус при социално уязвимите групи са бедност, лоши жилищни и хигиенни условия, по-ниска здравна култура и нездравословен начин на живот.

Незаетите лекарски практики, разпокъсаността и отдалечеността на населените места, липсата на специалисти води до влошаване на здравния статус не само на уязвимите общности, но и на населението като цяло. Подобряването на медицинското обслужване е свързано с привличане на специалисти в малките населени места, инвестиции в сграден фонд и провеждане на здравни кампании за превенция на обществено значими заболявания.

Ромите имат личен лекар, но при тях липсва здравна осигуреност. Задължителното посещение на предучилищните групи и обвързването им с помощите за отглеждане на дете, както и изискването за бележка от ОПЛ при подаване на молба-декларация за детски добавки водят до обхващането на децата от ромски произход в задължителните профилактични прегледи. Обхващането им в детските градини и училища води до повишаване на здравната култура сред ромите.

По отношение на бременните в по-късните етапи на бременността се наблюдава регистрация при акушер-гинеколог и посещение на женска консултация. По отношение на зъболечението за ромите е характерна лошата зъбна хигиена и липса на навици за посещение при стоматолог, което е обвързано с доходите и бедността.

Целите, свързани с този приоритет, са насочени към активна промоция на здравето и превенция на

хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефективен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Провеждането на политики в областта на здравната профилактика сред лицата в риск, при които е налице и висока мобилност и затруднен достъп до медицински грижи, ще осигури устойчивост на превантивните дейности не само сред уязвимите общности, но и сред обществото като цяло; подкрепа и медицински грижи, за ограничаване разпространението на COVID-19, ваксинационни програми и др.

Регионална здравна инспекция Кърджали е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване и социални дейности“.

Оперативна цел: *Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност.*

Общи цели:

1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност.

2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.

3. Повишаване на информираността в областта на общественото здраве.

4. Развитие на концепцията за здравна медиация.

5. Подобряване на комунално-битовите условия в публичната среда на ромските квартали за осигуряване на живот в здравословна и чиста среда на обитателите им с цел превенция на разпространението на инфекциозни болести.

6. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение провеждането на ваксинациите и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар и поддържане на висок имунизационен обхват.

7. Провеждане на регулярни срещи с кметските наместници на населените места, и срещи със заместник кметовете, които отговарят за малцинствените групи. на ромските квартали, с цел по-добра информационна кампания за ползите от ваксинирането.

Мерките за постигане на целите са заложили в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: РЗИ, РЗОК, РДСП, ДСП, общини.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС и други донорски програми.

3. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

По-голяма част от ромите живеят в т. нар „обособени ромски квартали“, където жилищните условия са крайно неприемливи. Това е пречка за цялостната интеграция на ромите в обществото. Проблеми, които възникват при изпълнение на служебните задължения, са свързани с:

- стари кадастрални и регулационни планове, които се оказват неактуални;
- липса на кадастрални и регулационни планове на отделни селища;
- липса на цифрови модели на кадастралните и регулационните планове.

Един от приоритетите на общинските планове за действие за подкрепа е подобряване на жилищните условия, включително и прилежащата техническа инфраструктура.

Проблемите са свързани с:

- стари и неактуални кадастрални и регулационни планове;
- липса на кадастрални и регулационни планове на отделни селища;
- липса на цифрови модели на кадастралните и регулационните планове.

Някои общини (Кирково, Кърджали, Момчилград) продължават да провежда социална жилищна политика, ориентирана в подкрепа на рисковите групи от населението, разработване на общински план за подобряване на жилищните условия в населените места с компактно ромско население, целящи осигуряване на съвременна жилищна среда. Осигурява се подходящо алтернативно жилищно настаняване на ромски семейства в наложителните случаи. Подпомагат се ромските семейства в процедурите за узаконяване на незаконните строежи и енергийната ефективност, за подобряване стандарта на живот.

В тези програми водеща роля имат общините, което е свързано и с увеличаването на общинските жилища.

Компактни уязвими групи в община Кърджали живеят в кв. Боровец (включващ и Пътя за Калинка) и с. Перперек. В по-голямата си част те живеят капсулирано в къщи. Проблем е адресната регистрация на новородени, поради многото лица, регистрирани на един и същ адрес и изискването на едно лице да се падат не по-малко от 10 кв. м. жилищна площ.

Община Кърджали реализира проект „Изграждане на социални жилища в град Кърджали” по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020., чиито цели са:

- изграждане на 69 социални жилища за социално уязвими групи;
- осигуряване на условия за равен достъп до социални услуги, образование, заетост,

социално приобщаване и здравеопазване на необлагодетелствани групи от жителите на община Кърджали.

В община Момчилград е изготвена кадастрална карта, която е одобрена от страна на Агенцията по кадастъра.

Включването на ромски семейства в програми за настаняване в социални жилища е обвързано с предоставяне на интегрирана междусекторна подкрепа, включваща социални, здравни, образователни услуги, а също и услуги в сферата на заетостта.

Насърчават се дейности, които са свързани с изпълнение на проекти, осигуряващи подкрепа за социалната интеграция на маргинализирани групи в т.ч. и роми чрез подобряване на жилищните условия, при осигурени кадастрална и градоустройствена основа, изграждане на техническа инфраструктура за квартали с компактно ромско население и за нови терени, предназначени за ниско жилищно строителство, изграждане на социални жилища и обекти на социалната инфраструктура.

Оперативна цел: *Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.*

Общи цели:

1. Създаване на кадастрална карта и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население.
2. Приоритетно разработване от общините на общи и подробни устройствени планове с цел уреждане на статута на териториите и налагане на изискванията за инфраструктура и жилищно и друго застрояване.
3. Реализиране на мерки за благоустрояване (изграждане на детски площадки и спортни зали на открито и закрито) в квартали с преобладаващо ромско население, с цел подобряване на средата за живот на местните общности.
4. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда.

5. Съдействие за осигуряване на социални общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности.

6. Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността.

7. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.

Мерките за постигане на целите са заложи в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: Регионална дирекция „Национален строителен контрол“ Кърджали, общини.

Партньори: ОДМВР, НПО.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС, други донорски програми.

4. ЗАЕТОСТ

По данни на Дирекция „Регионална служба по заетостта“ гр. Хасково регистрираните безработни лица, които се самоопределят като роми в област Кърджали към 31.05.2021г., са 165, което представлява 3,28% от регистрираните в бюрата по труда в областта 5 023 лица. В 4 общини – Ардино, Джебел, Крумовград и Черноочене няма регистрирани безработни лица, самоопределили се като роми. Най-голям е броят на самоопределилите се като роми и регистрирани в бюрата по труда в община Кирково – 83 (50,3%), следвани от община Момчилград – 55 (33,3%) и община Кърджали – 27 (16,4%). От общия брой на регистрираните роми 100 са жени – 60,6%. Младежите са 16 – 9,7%, на възраст над 50 години – 67 (40,6%), продължително безработни – 48 (29,1%). По признака образование няма регистрирани роми с висше образование, 18 (10,9%) са със средно образование и 147 (89,1%) са с основно и по-ниско образование.

В териториален аспект разпределението на безработните е в зависимост от естествените условия, от наследената социално-икономическа и териториална структура, от динамиката на икономиката през прехода, от действието на различни социално-демографски и икономически фактори. Поради това съществуват изразени диспропорции в икономическото развитие, а оттук и в безработицата, която е неравномерно разпределена по териториален признак.

Продължително безработните лица – роми с регистрация в бюрата по труда над 1 година в област Кърджали са 48, т.е. 29,09% от регистрираните роми и 8,1% от регистрираните продължително безработни лица в областта. По общини продължително безработните лица варират в границите от 1 за община Кърджали до 36 за община Кирково (61,7%). Върху продължителността на престоя на безработните лица оказват влияние редица фактори, като пол, възраст, степен на образование, професионална квалификация, както и състоянието на пазара на труда от гледна точка на търсене на работна сила с определени качествени характеристики.

Както броят, така и относителният дял на регистрираните в областта безработни лица намалява в сравнение с 2020г. Броят на безработните лица намалява с 470 от 5 888 на 5 418, т.е. с 0,7 процентни пункта (от 9,6% на 8,9%).

Относителният дял на продължително безработните лица по общини варира в границите от 2,96% за община Кърджали до 28,34% за община Ардино.

Постъпилите на работа лица всичко в област Кърджали през 2021г. (м.01-м.05) са 2 482 души, като от тях 21 – 0,85% са лица, самоопределили се като роми. Най-голям е броят на постъпилите на работа в община Кърджали – 653, от тях 9 роми, а най-малък е в община Черноочене – 101. В

община Кирково от 651 лица, започнали работа, 7 (1,08%) са роми и в община Момчилград започналите работа са 207, от тях – 5 (2,42%/) роми.

Постъпилите на първичен пазар на труда, т.е. по заявки от работодатели от реалния сектор на икономиката са 1 566, от тях 16 – 1,02% са роми. Най-голям е броят в община Кърджали – 510 (9 роми), в община Кирково броят е 359 (2 роми) и в община Момчилград – 158 (5 роми).

За област Кърджали работилите лица по проекти на ОП РЧР са 590, от тях 5 (0,85%/) са роми. Най-много са работилите по проекти на Оперативната програма в община Кирково – 281 (5 роми). В останалите общини няма включени роми в схеми на ОП РЧР.

Бюрата по труда от област Кърджали прилагат на практика целия набор от инструменти за трудово посредничество, методи и техники за подпомагане на безработните лица и преценка за възможностите им за устройване на работа, като с особено внимание и индивидуален подход се отнасят към лицата, попадащи в групите в неравностойно положение на пазара на труда.

Психологът в Бюрото по труда Кърджали оказва психологическо подпомагане при индивидуални и групови мероприятия.

Добър пример за интегрирано взаимодействие е „Насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост“, финансиран от ОП „РЧР“ 2014-2020 г., чрез водено от общностите местно развитие „МИГ – Общини Момчилград и Крумовград“. Реализирането на проекта допринася до подобряването на достъпа до услуги за кариерно развитие и насърчаване участието на пазара на труда и възстановяване на трудовата активност на членовете на семейства с деца, вкл. с увреждания и лица с увреждания и в риск. Медиаторът по проекта оказва подкрепа за намиране на работа на безработни, неактивни лица с трайни увреждания в трудоспособна възраст с оглед преодоляване на социалната им изолация.

Един от основните приоритети на активната политика е повишаване на пригодността за заетост на групите в неравностойно положение на пазара на труда. Чрез прилагането на комплекс от мерки за подпомагане на бързи и качествени преходи от неактивност и безработица към заетост се цели успешната интеграция на тези лица, както на пазара на труда, така и в социално-икономическия живот на областта.

Дирекция „Регионална служба по заетостта“ гр. Хасково е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост“.

ПОСТЪПИЛИ НА РАБОТА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ КЪМ 31.05. 2021Г.

ОБЩИНИ	Постъпили на работа –всичко			На Първичен пазар на труда			Мерки за заетост			Програми за заетост			Схеми на ОП РЧР		
	брой	в.т.ч роми	%	брой	в.т.ч роми	%	брой	в.т.ч роми	%	брой	в.т.ч роми	%	брой	в.т.ч роми	%
Ардино	310	0	0,00	202	0	0,00	11	0	0,0	5	0	0,0	61	0	0,0
Кирково	651	7	1,08	358	2	0,56	6	0	0,0	5	0	0,0	281	5	1,8
Крумовград	303	0	0,00	231	0	0,00	1	0	0,0	0	0	0,0	57	0	0,0
Кърджали	653	9	1,38	400	9	2,25	4	0	0,0	7	0	0,0	132	0	0,0
Черноочене	148	0	0,00	81	0	0,00	3	0	0,0	2	0	0,0	15	0	0,0
Момчилград	207	5	2,42	119	5	4,20	3	0	0,0	2	0	0,0	44	0	0,0
Джебел	210	0	0,00	175	0	0,00	0	0	0,0	1	0	0,0	0	0	0,0
област Кърджали	2482	21	0,85	1566	16	1,02	28	0	0,0	22	0	0,0	590	5	0,85

Икономически неактивните лица, вкл. ромите са потенциална работната сила на пазара на труда и активното им включване в заетост ще продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

Безработните младежи до 29 години са една от приоритетните целеви групи на активната политика на пазара на труда. Целенасочените мерки за насърчаване на активното поведение на младежите, повишаването на пригодността им за заетост, подпомагането на тяхната инициативност и предприемчивост, повишаването на мотивацията им за труд и успешната им интеграция в заетост, противодействието на дискриминацията на пазара на труда са важен елемент за постигане на целите на приоритета. Стратегията насочва внимание към младежите, които по-трудно намират работа, поради по-ниската конкурентоспособност на пазара на труда, младежи, които са без работа, необхванати от системите на заетост, образование и обучение (NEETs); младежи, рано отпаднали от системата на образованието.

Относно назначаването на лицата като квалифицирани чиновници се срещат трудности, поради ниското ниво на образование. Реално устройването на работа на лица без образование и квалификация в повечето случаи е възможно единствено чрез субсидирана заетост. В голямата си част ромите не търсят активно работа, а се регистрират за получаване на социални помощи от дирекциите Социално подпомагане. Липсва сериозна заинтересованост от страна на работодателите за наемане на безработни лица, регистрирани на трудовата борса.

Пандемията от COVID-19 показва, че е необходимо да се развие капацитета на институциите на пазара на труда с цел постигане на по-добро управление на мерките в извънредни ситуации, като се активират програмите за заетост.

Оперативна цел: *Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.*

Общи цели:

1. Равнопоставен достъп до пазара на труда чрез:

- насърчаване на работодатели да създават работни места за групи в неравностойно положение на пазара на труда;
- насърчаване на предприемачество и собствен бизнес за групи в неравностойно положение на пазара на труда;
- насърчаване на дуалното обучение, стажуването и чиракуването, както и на валидирането на придобитите умения;
- повишаване на квалификацията, вкл. преквалификация към търсени професии;
- подкрепа за придобиване и усъвършенстване на дигитални умения и компетенции сред търсещите работа лица, с фокус върху младежите и продължително безработните;
- подобряване на посредническите услуги по заетостта;
- повишаване на участието на жени от уязвимите общности на пазара на труда, с фокус върху уязвимите възрастови групи 18-29 г. и 55+ г.;
- насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите;
- активиране на продължително безработни и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство;
- популяризиране на социалното предприемачество сред лица от ромската общност чрез провеждане на информационни кампании.

Мерките за постигане на целите са заложи в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: Дирекция „Регионална служба по заетостта” гр. Хасково, ДБТ Кирково, филиал Фотиново; ДБТ Кирково, филиал Бенковски; ДБТ Кърджали, филиал Черноочене; ДБТ Момчилград, филиал Джебел; ДБТ Ардино; ДБТ Кирково; ДБТ Крумовград; ДБТ Кърджали; ДБТ Момчилград, общини.

Партньори: НПО.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС и други донорски програми.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/ към общините играят основна роля в превенция на правонарушенията. Те работят в тясно сътрудничество с ръководствата и педагогическите състави на училищата. дирекциите Социални дейности, отделите Закрила на детето, ЦОП, прокуратурата с цел ранно предотвратяване на девиантно поведение сред подрастващите. Основно работата в училищата се осъществява от обществените възпитатели към Комисиите.

Отчетена е практиката на традиционно много добро сътрудничеството между Община Кирково и РУП за провеждане на съвместни мероприятия, обединени под мотото „Да пазим децата на община

Кирково" (кръгли маси, семинари, пътни патрули, колоездене).

По проект „Предоставяне на интегрирани услуги за ранно детско развитие в община Кривопаланка" работи юрист, който провежда индивидуални юридически консултации на родители от уязвимите групи относно техните права и задължения по отношение на: законодателството в областта на закрилата на детето и семейноправните отношения, социалното законодателство, социални услуги за деца и семейства, семейно и социално подпомагане, трудовоправни отношения, пазар на труда, закрила при безработица, подкрепа за деца и възрастни с увреждания и други.

Продължава крайната бедност, безработицата, ниското ниво на образование, неадекватните жилищни условия, лошото здравеопазване и благосъстояние сред част от ромското население, които поставят в неравноправно положение представителите на тази общност.

Въпреки доказателствата за намаляване на усещането за дискриминация сред ромите и независимо от наличието на правната рамка, дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност. Ромите все още продължават да се сблъскват с дълбоко вкоренени негативни обществени нагласи и предразсъдъци. Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива и засилва антиромските нагласи. Крайната бедност, изключването и дискриминацията засилват неравенствата при ромските жени.

Дискутират се казуси по различни проблеми, касаещи дискриминацията. В планове за организиране и провеждане на специалната и практическа подготовка със служителите от ОДМВР Кърджали се дискутират казуси по различни проблеми, касаещи дискриминацията:

- * „Работа на полицията с етнически малцинства. Форми на сътрудничество с местната власт и неправителствените организации”;

- * „Етични норми на поведение на полицейските служители. Полиция без дискриминация”;

- * „Работа на полицейските служители с малцинствени групи в обществото. Фактори обуславящи и влияещи върху ромската престъпност”;

- * „Идентифициране проблеми на обществения ред и сигурността в малките населени места”.

Ежегодно се провеждат обучения на служителите за работа в мултиетническа среда. Не са констатирани случаи на извършени тежки криминални престъпления от страна на лица от ромски произход. Има регистрирани случаи на нарушения на обществения ред в района на ромската махала в кв. Боровец, Кърджали. Възникват спорадични скандали на битова основа, като за констатираните нарушения е взето отношение съгласно Наредба за поддържане и опазване на обществения ред в община Кърджалина община Кърджали и ЗМВР. По-характерни престъпления и противоправни деяния са тези против собствеността, в частност кражби, битови скандали, съжителство с малолетни и непълнолетни лица, свързано с ромските традиции. Съставят се актове за установяване на административни нарушения по Указа за борба с дребното хулиганство, по които има наложени парични санкции с решение на Районен съд Кърджали. Предпоставки за възникване на етническо напрежение са хроничната безработица, издръжката на многолюдни семейства, единствено от социални помощи или сезонна селскостопанска работа.

Полицейските инспектори ежедневно обхождат обслужваните от тях райони и провеждат срещи с представители на ромската общност и директорите на учебни заведения за проблеми на местно ниво, свързани с недопускането на конфликти. При констатиране на такива проблемът се идентифицира и се разработва работна карта. Съвместно с неправителствени организации и РДСП Кърджали се провеждат мероприятия с рискови групи и етнически малцинства. Провеждат се беседи с директорите на детски градини и учебни заведения с компактно ромско население, както и периодични срещи с органите на местно самоуправление и местна администрация с цел решаване на поставените проблеми от ромите.

Провеждат се работни срещи с отделите по социално подпомагане в общините в хода, на които се уточняват начините за взаимодействие между служителите на РУ и социалните работници и се набелязват съвместни проверки.

Регулярно отделите за социално подпомагане по места предоставят списъци със самотно живеещи лица, такива с увреждания, тежко болни, бездомни, трайно безработни, подпомагани по реда на ЗСП.

Училища от област Кърджали, като ОУ "П.К.Яворов" Кърджали участват в Образователната програма „Съдебна власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, където се разглеждат теми, свързани с прояви на агресия.

Целите в приоритета ще засилят борбата с дискриминацията като разширят фокуса на работата по приобщаването и участието на ромите в нови хоризонтални и структурни области извън заетостта, образованието, здравеопазването и жилищното настаняване.

Оперативна цел: *Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на общественя ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата“.*

Общи цели:

1. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС.
2. Гарантиране и ефективна защита на правата и достойнството на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи;
 - 2.1. Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и защита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;
 - 2.2. Подобряване на услугите по правна защита на лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на лица, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
 - 2.3. Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие;
 - 2.4. Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на деца, живеещи в домакинства с дълбока бедност; защита правата на ромските жени.
3. Повишаване на правната култура на ромите във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи.
4. Превенция на нежелани социални феномени в зоните с концентрация на бедност (в т.ч. ранни бракове, домашно насилие, битова престъпност и противообществени прояви).
5. Повишаване на информираността и гражданската култура на ромите във връзка с правата и задълженията по отношение на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта.

Мерките за постигане на целите са заложили в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: ОДМВР, Комисията за защита от дискриминация, РУО, РЗИ, РДСП, дирекции Социално подпомагане в общините.

Партньори: НПО.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС, ФМ на ЕИП 2014-2021 и други донорски програми.

6. КУЛТУРА И МЕДИИ

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното

многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното обличаване.

Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог.

Специално внимание е отделено на решаващата роля на медиите за намаляване на антиромските нагласи посредством недискриминационно отразяване на представителите на ромската общност; разпространяване на положителни образи за ромите и ползите от интеркултурализма.

Общините работят приоритетно в насока равнопоставеност, толерантност и споделяне на ценностите на всички етнически групи. Практика е да се празнуват всички християнски и мюсюлмански празници заедно, което води до сплотеност и приемственост между различните култури на територията на областта. В културните мероприятия вземат участие ромски деца и деца от други уязвими групи

В община Кърджали се организира Национален етнофестивал „Кърджали – столица на толерантността“, Международен фестивал на балканския фолклор, който се организира съвместно с общините в област Кърджали.

В сътрудничество с читалищата се провеждат инициативи за предотвратяване на социалното изключване на младежи от малцинствените групи.

Липсата на квалифицирани специалисти и музикални ръководители е сериозна пречка за създаване и развитие на различни форми на художествено творчество сред децата и младежите и в други населени места.

Водещи културни институти при изпълнение на целите в по-приоритет „Култура“ са читалищата на територията на областта, съвместно с Регионален експертно-консултански информационен център „Читалища“.

Оперативна цел: *Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално обличаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.*

Общи цели:

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност.
2. Насърчаване на творческото развитие на представители на общността.
3. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог.
4. Борба с ксенофобията, расизма, антиромските нагласи и езика на омразата в медийното пространство.

Мерките за постигане на целите са заложили в общинските планове за действие за изпълнение на Стратегията.

Отговорни институции: Регионален експертно-консултански информационен център „Читалища“, читалища, културни институции, медии, общини,

Партньори: НПО.

Източник на финансиране: държавен бюджет, общински бюджети, Структурни фондове на ЕС, ФМ на ЕИП 2014-2021, НФМ 2014-2021 и други донорски програми.

VI. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

Областната стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) е съставна част от цялостната стратегия на областта за постигане на реални промени в живота на всички граждани.

Хоризонтален междусекторен подход

Предвид хоризонталния характер на политиката в нейното провеждане ще участват редица институции и организации с различни компетенции и възможности.

Основни инструменти за прилагане Стратегията са общинските планове за действие. Те са отворени с цел да се реагира гъвкаво при необходимост от промени и при спазване на съответните бюджетни процедури.

Общинските планове за действие са изготвени за период от 3 години (2021-2023) и включват дейности, отговорни органи, финансови средства и индикатори за изпълнение на дейностите. Съдържащите се дейности в плана са структурирани по приоритетните области на Стратегията.

Координацията и методическото подпомагане по изпълнението на Стратегията и на Общинските планове за действие се осъществява от Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Областния управител на област Кърджали. (ОССЕИВ) като консултативен и координиращ орган, подпомагаш провеждането на политиката по етническите и интеграционните въпроси на областно ниво.

В оперативен порядък всички мерки по изпълнението на Стратегията и НПД, включително мерките по ресурсното осигуряване се координират, съгласуват и контролират от председателя на ОССЕИВ.

Изключително важно е включването на общините в изпълнението на политиките за приобщаване и участие на ромите чрез:

- разработване съвместно с представители на местната ромска общност на конкретни годишни планове на основата на предварително идентифициране, анализ и оценка на проблемите и нуждите на местните ромски общности и в съответствие с областните стратегии и Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите в Република България (2021-2030). Тези планове се приемат от общинските съвети, следва да бъдат ресурсно обезпечени, а изпълнението им да е тясно обвързано с приобщаващите цели и индикатори, заложи в Плана за интегрирано развитие на общината;
- делегиране на дейности, подкрепени от собствените средства на общините, за приобщаване и участие на ромите на общинско ниво;
- изграждане на подходящи консултативни и координационни механизми с участието на граждански структури и всички заинтересовани страни, включително представители на ромската общност;
- формиране на необходимия административен капацитет в **структурите на общинските**

администрации чрез възлагане на определени функции на дирекции, отдели, звена или отделни експерти, отговарящи за изпълнението на интеграционните политики. Назначаване на общински експерти по етнически и интеграционни въпроси, там, където това е необходимо.

Финансирането на приобщаващите политики и програми се осъществява със средства от държавния бюджет, от Европейските фондове и други източници.

Финансово обезпечаване на изпълнението на дейностите, заложи в общинските планове за действие се осъществява чрез:

- осигуряване, в рамките на средствата за общините от общата субсидия за делегираните от държавата дейности, на разработването и изпълнението на общински програми, съобразени с приоритетите на интеграционната политика.

- стимулиране на общините да финансират изпълнението на мерки и инициативи чрез общинските бюджети за сметка на собствени приходи, и в партньорство с НПО; подходящо финансиране на НПО, които предоставят дейности от решаващо значение за създаването на среда и условия за приобщаване и участие;
- финансиране на тематични проекти по Програми от Структурните фондове и Кохезионния фонд;
- адекватно интегриране на потребностите и проблемите на ромите в новата многогодишна финансова рамка за периода 2021-2027 г. и съответните приоритети на програмите с оглед финансова подкрепа чрез инструментите на ЕС. Финансовата подкрепа чрез инструментите на ЕС има важна допълваща роля към прилаганите политики за намаляване на бедността и социалното изключване. За следващия програмен период 2021-2027 г. България ще получи средства от Европейски социален фонд+ за Програмата за развитие на човешките ресурси 2021-2027 (ПРЧР), Програмата за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027 (ПХ) и Програмата за образование 2021-2027 (ПО), както и от Европейския фонд за регионално развитие за Програмата „Развитие на регионите“ 2021-2027 (ПРР).

При изпълнението на тази Стратегия ще се цели осигуряването на дълготраен положителен ефект на провежданата политика за равенство, приобщаване и участие на ромите във всички приоритетни области.

VII. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

В Областната стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) са заложили количествени целеви резултати за наблюдение на постигането на минимален напредък на целите в нея до 2030 г. в изпълнение на дългосрочната цел за осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и общото население.

Оценката на изпълнението на Стратегията се осъществява чрез Система за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Стратегията (Системата). Системата отчита изпълнението на политиките за приобщаване и участие на ромите на регионално и местно ниво, което включва и сътрудничеството с ромското гражданско общество и други заинтересовани страни.

Чрез Системата се осигурява регулярна, систематична проверка, контрол и проследяване на напредъка и качеството на изпълнението на Стратегията и Плана за действие по нея, както и на всички други интервенции (дейности, проекти, изследвания, проучвания и др.) за приобщаване и участие на уязвими етнически малцинства с фокус ромите, в това число и такива, изпълнявани на местно ниво от общини, НПО, изследователски и аналитични институции, центрове и др. Осигурява се оценка на въздействието в резултат на прилаганите интервенции, като се идентифицират проблемите при прилагането на мерките, с цел подобряване тяхната ефективност и ефикасност.

Чрез Системата се реализира:

- събиране на данни чрез формални и неформални методи на местно, областно и национално ниво в различни области (сектори) по определена методика;
 - позволява анализиране на събраната информация, вкл. по различни разрези/сегменти, както и да засича информацията в тях; да прави оценка на въздействието;
- Наред с общите статистически подходи данни за изпълнението на Стратегията се събират и по териториален признак за населени места и части от населени места с концентрация на бедност, незаконно строителство и други характерни за тази Стратегия индикатори

Наблюдение на изпълнението на Стратегията

1. Наблюдението на изпълнението на Стратегията се осъществява чрез годишното отчитане на напредъка. Това се извършва чрез изготвяне на ежегоден мониторингов доклад на база

-
- на информацията от Системата.
 - Председателят на Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси координира подготовката на доклада, обобщава
 - информацията и подготвя на доклада.
 - Докладът се представя на НССЕИВ.
2. Набиране, систематизиране и анализ на информация за добри практики за мониторинг на секторни политики.

Принципи на мониторинг

Прозрачност – да осигурява достатъчно достоверна информация, която при осигурен достъп до нея на заинтересованите страни е предпоставка публичните политики да бъдат разбирани, наблюдавани и приемани.

Отчетност – да носи информация за степента на достижимост на набелязаните цели, за ефективността, ефикасността и рационалността на използване на публични ресурси и за степента на постигнато въздействие върху заинтересованите страни.

Отговорност на управлението – необходимо е институциите постоянно да се опитват да отчитат интересите на всички целеви групи и заинтересовани страни при реализацията на политиките. Мониторингът изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетаване на резултати с ресурси. Повишава заинтересоваността – мониторингът създава механизъм за гражданско участие в процеса на формулиране и изпълнение на местна политика.

Стратегията има рамков характер. Задава насоки на действия в приоритетните области за периода 2021-2030 г. Те могат да бъдат допълвани и актуализирани, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социално икономическата ситуация.

Настоящата Стратегията се утвърждава със Заповед от областния управител на област Кърджали.

VIII. ОВЛАСТЯВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА РОМСКАТА ЖЕНА

Приоритетите образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост са обогатени със специфични цели и мерки, сензитивни към жените.

Със Закона за равенство на жените и мъжете, Закона за закрила на детето, Закона за хората с увреждания, Закона за защита от домашно насилие и др. са предвидени специални мерки за защита спрямо лица и групи в уязвимо положение. Основната цел на Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2030 г е да допринесе за постигането на фактическа равнопоставеност между половете в България чрез прилагане на единна, последователна и устойчива държавна политика.

Ромските жени се сблъскват с различни форми на безправие и множествена дискриминация, включително трафик на хора, бракове на непълнолетни и принудителни бракове.

Като оперативна цел се извежда насърчаване овластяването на ромската жена, за превръщането ѝ в активен фактор в социалния, политическия и обществен живот; преодоляване на изключването ѝ в основните сфери на образование, здравеопазване, заетост и жилищни условия.

Въпросите за овластяването на ромската жена са намерили своето място в приоритетите на настоящата стратегия. Напр. приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“ разглежда основни теми като:

- Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и защита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;
- Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие;
- Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица, принадлежащи към

етнически малцинства, както и на деца, живеещи в домакинства с дълбока бедност; защита правата на ромските жени;

- Превенция на нежелани социални феномени в зоните с концентрация на бедност (в т.ч. ранни бракове, домашно насилие, битова престъпност и противообществени прояви).

Институциите провеждат публични кампании за изграждане на култура за политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС и повишаване на нивото на обществена чувствителност към проявите на антиромски нагласи и дискриминация.

IX. ПРИЛОЖЕНИЕ: Индикатори за наблюдение на изпълнението на Областната стратегия на област Кърджали за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

№	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност	Източник	Забележка (възможност за събиране на данни по етнически признак)
1.	Относителен дял на лицата в риск от бедност	24.2% (2019 г.)	Намаляване относителния дял на лицата в риск от бедност с 10%	НСИ, BG-SILC	Не
5.	Дял на деца на възраст от 4 години до начална възраст на задължително начално образование, които посещават предучилищно образование	61.1 (учебна 2020/2021 година)	70.1	НСИ	Не
8.	Коефициент на заетост на лицата на възраст 20-64 години	75.0% (2019 г.)	Достигане на средното ниво на ЕС	НСИ, Наблюдение на работната сила	Не
9.	Коефициенти на заетост на мъжете и на жените на възраст 20-64 години	Мъже 79.3% (2019 г.) Жени 70.7 % (2019 г.)	Достигане на средното ниво на ЕС	НСИ, Наблюдение на работната сила	Не

№	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност	Източник	Забележка (възможност за събиране на данни по етнически признак)
1.	Очаквана средна продължителност на предстоящия живот	(2018-2020 г.) За страната – 74,6 г. За област Кърджали – 76,7 г.	Достигане на средното ниво на ЕС	НСИ	Не
2.	Относителен дял на лицата живеещи в лоши жилищни условия	8.9% (2019 г.) общо за страната; 44.3% (2019 г.) самоопределили се като роми	Намаляване с 1/3 разликата по отношение на дела на обитателите на жилища с изключително лоши условия	НСИ, BG-SILC	Да
3.	Относителен дял на лицата, живеещи в пренаселено жилище	41.1% (2019 г.) общо за страната; 80.1% (2019 г.) самоопределили се като роми	Намаляване наполовина разликата в пренаселеността	НСИ, BG-SILC	Да Индикатор с код 300000009 в Системата за мониторинг, оценка и контрол
4.	Относителен дял на лицата, живеещи в домакинство без тоалетна и баня вътре в жилището	7.9% (2019 г.) общо за страната; 35.2% (2019 г.) самоопределили се като роми	Намаляване наполовина разликата на дела на лицата, самоопределили се като роми	НСИ, BG-SILC	Да Индикатори с код 300000007 и 300000008 в Системата за мониторинг, оценка и контрол
5.	Ранно напуснали образование и обучение	НСИ (2019/2020 г.) За област Кърджали: 122	Да се намали с 50% броя на ранно напусналите и отпадналите от образователната система.	НСИ	Не
6.	Подобряване на инфраструктурата на райони, в които живеят	2 площадки	10	Общини	

№	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност	Източник	Забележка (възможност за събиране на данни по етнически признак)
	уязвими групи/изграждан е на детски площадки:				
7.	Дял на учителите, подготвени за преподаване в мултикултурни условия, %	25,8% (2018 г.)	35%	Регионално управление на образованието	